

B I D R A G
T I L L
SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

N) Jordbruk och Boskapsskötsel.

SAMMANDRAG AF
KUNGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES
ÅRSVÄXTBERÄTTELSE

FÖR ÅR

1903.

(ÅRGÅNG 30.)

UTARBETADT AF STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

POUR LE RÉSUMÉ EN FRANÇAIS VOIR PAGE 13.

STOCKHOLM.
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.
1903.

INLEDNING TILL

Bidrag till Sveriges officiella statistik. N, Jordbruk och boskapsskötsel. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1867-1912.

I denna serie utkom följande delserier:

1867-1912: Hushållningssällskapens berättelser för år ... / jämte sammandrag, utarb. af Statistiska centralbyrån. – Täckningsår: 1865-1911 = 1-47 och 1874-1910: Sammandrag av Kungl. Maj:ts befallningshavandes årsväxtberättelser för åren ... / utarb. av Statistiska centralbyrån. – Täckningsår: 1874-1910 = Årg. 1-37. – Utbruten ur Sammandraget i Hushållningssällskapens årsberättelser.

Föregångare:

Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857. Täckningsår: 1822-1851/55.

I femårsberättelserna finns länsvisa statistiska uppgifter om jordbruk och boskapsskötsel.

Efterföljare:

Jordbruk och boskapsskötsel / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1916-1964. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1913-1963.

Årsväxten / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1912-1963. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1962.

Översiktspublikationer:

Historisk statistik för Sverige. 2, Väderlek, lantmäteri, jordbruk, skogsbruk, fiske t.o.m. år 1955. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1959.

S. 23: Tab. D 10. Hemman och hemmansdelar i södra och mellersta Sverige efter mantal 1750-1900. Se Diagram Fig. 8.

S. 23-25: Tab. D. 11. Hemman och hemmansdelar i södra och mellersta Sverige efter mantal länsvis 1750-1900.

S. 26: Tab. D 12. Brukningsenheter inom olika storleksgrupper 1885-1910. Se Diagram Fig 9.

S. 33: Tab. E 1. Nyodlingar i hektar 1871-1955.

S. 33: Tab. E 2. Areal av olika ägoslag 1800-1920.

S. 36-38: Tab. E 5. Åkerjordens användning: areal använd för spannmål i 1 000 ha 1865-1955. Se Diagram Fig. 6.

S. 38-40: Tab. E 6. Åkerjordens användning: areal använd för andra växtslag än spannmål i 1 000 ha 1865-1955. Se Diagram Fig. 13.

S. 41: Tab. E 7. Åkerjordens användning 1866-1955: relativ fördelning, %.

S. 44: Tab. E 12. Allmän skördesiffra 1786-1955.

S. 45: Tab. E 13. Utsåde i ton 1802-1820.

S. 45: Tab. E 14. Utsåde i ton 1818-1860.

S. 46: Tab. E 15. Utsåde i ton 1865-1955.

S. 46: Tab. E 16. Skörd i 1 000-tal ton 1802-1820. Se Diagram Fig. 15.

S. 47: Tab. E 17. Skörd i 1 000-tal ton 1818-1860. Se Diagram Fig. 16 och 17.

S. 47-49: Tab. E 18. Skörd av spannmål i 1 000-tal ton 1860-1955. Se Diagram Fig. 16.

S. 50-52: Tab. E 19. Skörd av potatis, rotfrukter, hö och halm i 1 000-tal ton 1866-1955. Se Diagram Fig. 17.

S. 59: Tab. E 27. Skörd i miljoner skördeenheter 1866-1955.

S. 59: Tab. E 28. Skörd i skördeenheter per ha 1866-1955.

S. 60: Tab. E 29. Skörd per ha av vissa växtslag i deciton 1866-1955.

S. 61: Tab. E 31. Husdjur 1805-1820: översikt. Se Diagram Fig. 18 och 19.

S. 61: Tab. E 32. Husdjur 1818-1860. Se Diagram Fig. 18.

S. 62: Tab. E 33. Husdjur 1861-1911. Se Diagram Fig. 18.

S. 63: Tab. E 34. Husdjur 1913-1955. Se Diagram Fig. 18.

S. 67: Tab. E 38. Hästar och kor länsvis 1850-1955: index (1870 = 100).

S. 70: Tab. E 41. Nötkreatursenheter 1871-1955.

S. 70: Tab. E 42. Den vegetabiliska och animaliska produktionen 1871-1955.

S. 71: Tab. E 43. Den animaliska produktionen i 1 000 ton 1871-1913. Se Diagram Fig. 21 och 22.

S. 73: Tab. E 47. Renar 1865-1955.

S. 77: Tab. E 55. Hushållningssällskapen 1882-1955: översikt.

BISOS N digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) med stöd från Riksbankens Jubileumsfond, 2009. Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

B I D R A G
T I L L
SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK.

N) Jordbruk och Boskapsskötsel.

SAMMANDRAG AF
KUNGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES
ÅRSVÄXTBERÄTTELSE

FÖR ÅR

1903.

(ÅRGÅNG 30.)

UTARBETADT AF STATISTISKA CENTRALBYRÅN.

POUR LE RÉSUMÉ EN FRANÇAIS VOIR PAGE 13.

STOCKHOLM.
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.
1903.

INNEHÅLL.

	Sid.
Underdånig berättelse	3-12.
I. Sammandrag af Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes omdömen om skörden år 1903.....	4.
Sammandrag af Länsstyrelsernas omdömen om 1903 års skörd..	7.
II. Kvantitativ beräkning af uppgifterna om 1903 års skörd.....	8.
Tab. A.Jämförelse mellan 1903 års och 1881-1900 årens grödor, bestämda efter skördade korntalet af olika växtslag.....	9.
Tab. B.Sädesslagens medelvikt i kilogram för 1 hektoliter, åren 1881-1900 samt år 1903.....	10.
Tab. C.Sädesskördens beräknade vikt år 1903.....	11.
Résumé	13.
Tabellbilaga	14-16.
Tab. 1. Sammandrag af kronolänsmännens rapporter om skörden år 1903.....	14.
Tab. 2. Beräknad skörd af säd och potatis år 1903.....	16.

T I L L K O N U N G E N .

Till åtlydnad af de föreskrifter, som meddelats i Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 5 juni 1874, anhåller Statistiska Centralbyrån i underdånighet att härmed få afgifva sin redogörelse för 1903 års skörd. I likhet med hvad tillföre varit fallet, lämnas först en sammanställning af de allmänna omdömen om årsväxten, som af de särskilda Länsstyrelserna uttalats, samt Centralbyråns

härpå grundade totalomdöme om hela rikets skörd, och härefter följa de beräkningar öfver skördemängd, spannmålens vikt m. m., hvilka kunnat af Centralbyrån utföras med ledning dels af Hus-hållningssällskapens senaste uppgifter om utsädesbeloppen, dels ock af de för hvarje länsmansdistrikt afgifna rapporter om skördens korntal och dylikt.

I.

Sammandrag af Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes omdömen om skörden år 1903.

Ur dessa omdömen,¹⁾ hvilka från den 23 oktober till och med den 23 november innevarande år inkommo till Statistiska Centralbyrån, meddelas följande utdrag, nämligen:

för *Stockholms län* (ink. till Stat. Cb. d. 9 nov. 1903):

att, om än i vissa trakter till följd af dåligt utsäde och ogynnsamt bärgningsväder såväl höst- som vårsäd delvis är af mindre god beskaffenhet och potatisskörden å åtskilliga orter angripits af röta, skörden i sin helhet likväl *såväl i kvantitativt som i kvalitativt hänseende utfallit något öfver medelmåttan*;

för *Uppsala län* (ink. d. 19 nov.):

att skörden i sin helhet bedömd kan anses såsom *god*;

för *Södermanlands län* (ink. d. 28 och 31 okt.):

Hösthvetet och höstrågen hafva, efter korntalet räknadt, gifvit nära riklig skörd, som emellertid till sin beskaffenhet tagit någon skada af ihållande regn under bärgningstiden samt fördenskull visat sig svårsåld eller åtminstone ej kunnat säljas till eljest i marknaden gängse pris.

Vårhvetet, som odlas blott i vissa trakter af länet, har lämnat nära medelmåttig skörd.

Vårsåden af korn, hafre och blandsäd har gifvit fullt medelmåttig skörd af utmärkt beskaffenhet.

I fråga om ärter och bönor, hvilka senare ej odlas i någon större utsträckning, har skörden af ärter varit öfver medelmåttig och af bönor medelmåttig. Vicker, som odlas mest till grönfoder, har gifvit öfver medelmåttig skörd.

Potatis har lämnat nära medelmåttig skörd samt öfriga rotfrukter god skörd.

Höskörden har varit till myckenheten nära god och i allmänhet af god beskaffenhet, ehuru den å vissa trakter af länet skadats af regn.

Halmfaskastningen har af höstsåden varit god och af vårsåden medelmåttig.

Såsom allmänt omdöme om årets skörd i länet anser sig Konungens Befallningshafvande böra uttala det omdöme, att den varit *öfver medelmåttig*;

för *Östergötlands län* (ink. d. 3 nov.):

att höstsåden kan anses hafva gifvit en god skörd;

att vårsåden, hvilken i olikhet med höstsåden i allmänhet inbärgats under mindre gynnsamma väderleksförhållanden, dock lämnat en afkastning, som kan betecknas såsom öfver medelmåttig;

att potatisen, hvilken delvis angripits af röta, likaledes afkastat en öfver medelmåttig skörd;

att höskörden till följd af synnerligen lyckliga bärgningsförhållanden blifvit från såväl odlad jord som naturliga ängar god; samt

att halmfaskastningen af både höst- och vårsäd varit af medelmåttig beskaffenhet.

Såsom allmänt omdöme om innevarande års skörd i länet anser sig Landshöfdingeämbetet följaktligen böra uttala, att densamma blifvit *öfver medelmåttig*;

¹⁾ Dessa Länsstyrelsernas omdömen jämte de hufvudsakliga resultaten af Statistiska Centralbyråns beräkningar äro, i den mån de sistnämnda hunnit verkställas, genom Post- och Inrikes Tidningar till allmänhetens kännedom redan meddelade.

för *Jönköpings län* (ink. d. 27 okt.):

att såväl höst- som vårsåden gifvit öfver medelmåttig skörd; att skörden af potatisen äfvensom andra rotfrukter varit öfver medelmåttan;

att höskörden varit öfver medelmåttig; samt

att halmfaskastningen varit nära god.

Till följd häraf kan Kungl. Maj:ts Befallningshafvande uttala det allmänna omdöme om årets skörd inom länet, att densamma blifvit *öfver medelmåttig*;

för *Kronobergs län* (ink. d. 5 nov.):

att höstsåden, nästan uteslutande bestående af råg, lämnat fullt medelmåttig skörd af god beskaffenhet;

att vårsåden, hvaraf hufvudsakligen odlas korn och hafre samt endast i ringa mån råg, hvete och blandsäd, gifvit fullt medelmåttig skörd af i allmänhet god beskaffenhet;

att potatis och öfriga rotfrukter, hvilka senare i ringare mån odlas, gifvit nära god skörd af i allmänhet god beskaffenhet, dock på sina ställen delvis angripnen af torröta;

att höskörden lämnat nära god skörd af god beskaffenhet;

att halmfaskastningen blifvit öfver medelmåttig;

att såväl sädesgrödan som hö- och halmaskörden öfver hufvudtaget blifvit fullt tillräckliga för ortens behof;

att väderleken för växtligheten och grödans inbärgning i allmänhet varit gynnsam.

På grund af hvad sålunda meddelats anser sig Konungens Befallningshafvande kunna uttala det allmänna omdömet, att skörden inom länet innevarande år lämnat *fullt medelmåttigt* resultat;

för *Kalmar län* (ink. d. 2 nov.):

att höstsåden lämnat nära god skörd af god beskaffenhet, tyngre än medelvikten åren 1881—1900;

att vårsåden gifvit medelmåttig skörd af i allmänhet god beskaffenhet;

att potatisen lämnat mycket god skörd, men i åtskilliga trakter skadats af röta;

att höskörden från odlad jord kan anses god och från naturliga ängar fullt medelmåttig, i båda fallen af god beskaffenhet;

att halmfaskastningen af höstsäd varit god och af vårsäd fullt medelmåttig.

På grund häraf anser sig Kungl. Maj:ts Befallningshafvande kunna om årets skörd uttala det allmänna omdöme, att densamma varit *nära god*;

för *Gotlands län* (ink. d. 31 okt.):

att, beträffande höstsåden, rågen icke gifvit medelmåttig skörd, men däremot skörden af hvete utfallit god till såväl mängd som beskaffenhet;

att skörden af korn, som här utgör det egentliga vårsädet, varit något öfver medelmåttan;

att potatisen delvis angripits af röta;

att öfriga rotfrukter, särskildt sockerbeter, lämnat god skörd;

att höskörden från såväl odlad jord som naturliga ängar varit medelmåttig och i allmänhet af god beskaffenhet; samt

att halmfaskastningen inom södra häradet betecknats såsom god, delvis riklig, men däremot i det norra såsom mindre tillfredsställande;

och får Konungens Befallningshafvande på grund af hvad sålunda förekommit såsom totalomdöme om årets skörd inom länet uttala, att densamma varit *fullt medelmåttig*;

för *Blekinge län* (ink. d. 6 nov.):

Höstsåden, såväl hvete som råg, har gifvit god skörd af i allmänhet god beskaffenhet;

vårhvete och vörråg odlas icke i någon nämnvärd utsträckning; vårsåden af korn, hafre och blandsäd har gifvit fullt medelmåttig skörd, där icke, såsom i synnerhet varit fallet i delar af länets skogsbygd, utsäde af underhållig grobarhet användts. Rätt mycken vårsäd har särskildt i norra delen af länet tagit skada af ett synnerligen svårt bärgningsväder;

af ärter, vicker, bönor och bohvete, hvilka odlas i ringa utsträckning, har skörden lämnat fullt medelmåttig afkastning;

potatis äfvensom öfriga rotfrukter, hvilka upptagande i hög grad försvårats af en ihållande regnperiod, hafva lämnat medelmåttig skörd; potatis af tidigt mognande sort har delvis angripits af röta;

höskörden har till såväl beskaffenhet som myckenhet varit god; halmafkastningen har till myckenheten varit god af öfvervägande god beskaffenhet.

Såsom allmänt omdöme om årets skörd inom länet anser sig Kungl. Maj:ts Befallningshafvande kunna säga, att den blifvit *fullt medelmåttig*;

för *Kristianstads län* (ink. d. 28 okt.):

att höstsåden lämnat god skörd af god beskaffenhet;

att vårsåden, som hufvudsakligen består af korn och hafre, gifvit öfver medelmåttig skörd, dock att den delvis lidit skada i följd af den regniga väderlek, som rådt under bärgningstiden;

att potatisen lämnat fullt medelmåttig skörd, som dock å flere orter varit skadad af röta, samt att skörden af sockerbeter utfallit likaledes fullt medelmåttig och varit af god beskaffenhet;

att höskörden från odlad jord varit öfver medelmåttig och från naturliga ängar fullt medelmåttig, i båda fallen af god beskaffenhet och särskildt från den odlade jorden väl inbärgad; samt

att halmafkastningen af höstsäd varit öfver medelmåttig och af vårsäd medelmåttig, vårsädeshalmen delvis kort i följd af torra under försommaren samt halmen af såväl hästsäd som vårsäd flerstädes skadad genom ogynnsamt väder vid inbärgningen.

På grund häraf anser sig Länsstyrelsen kunna uttala det allmänna omdöme om innevarande års skörd, att den utfallit *öfver medelmåttig*;

för *Malmöhus län* (ink. d. 4 nov.):

att skörden kan betecknas såsom *öfver medelmåttig*;

för *Hallands län* (ink. d. 2 nov.):

Höstsåden, som såddes något senare än vanligt, hann till följd häraf ej att utveckla sig mycket under förliden höst, hvartill den då kalla väderleken äfven verksamt bidrog. Såden har dock å den högländta marken redt sig tämligen bra mot vinterkörden, men däremot å sidländt jordmån blifvit fläckig, å somliga ställen helt och hållet förstörd.

Inbärgningen af såväl hvete som råg försiggick under i allmänhet gynnsamma väderleksförhållanden, särskildt inom kustsocknarna. Afkastningen af dessa sädeslag, hvilken i allmänhet är af god beskaffenhet, anses hafva utfallit öfver medelmåttan i södra och mellersta delarna af länet, då däremot i norra delen endast medelskörd synes hafva erhållits.

Vårsåden led flerstädes af försommarens torra, men sedan varn väderlek med omväxlande nederbörd inträffat, utvecklades den ganska kraftigt och blef i allmänhet någorlunda väl bärgad, ehuru bärgningsvädret varit mindre lämpligt.

Genom det myckna regnandet under eftersommaren och den starka blåsten har säden blifvit mycket urpiskad.

Såväl hafre som korn anses i allmänhet vara af god beskaffenhet och hafva i kustsocknarna lämnat öfver medelskörd, under det däremot i skogssocknarna skörden torde hafva blifvit medelmåttig och, där utsädet varit mindre godt, till och med ringa.

Halmafkastningen af såväl höst- som vårsäd anses ganska riklig, men beskaffenheten torde genom regnet blifvit mindre god.

Potatisen, som i allmänhet är småväxt och, särskildt hvad den gamla röda svenska sorten beträffar, mycket angripen af torröta, anses hafva lämnat något under medelskörd.

Öfriga rotfrukter hafva gifvit riklig skörd af god beskaffenhet. Höafkastningen anses vara mycket tillfredsställande hvad kvaliteten beträffar, men i afseende på kvantiteten endast medelmåttig.

I allmänhet bedömd torde skörden inom länet innevarande år kunna betecknas såsom *till mängden fullt medelmåttig och till beskaffenheten god*;

för *Göteborgs och Bohus län* (ink. d. 2 nov.):

att höstsådena råg och hvete, af hvilka det senare sädeslaget odlas i mindre utsträckning, lämnat nära god skörd af till största delen god beskaffenhet, men att bärgningen å flere ställen varit mindre gynnsam;

att vårsådena, hafre, som utgör länets hufvudsäde, samt korn och blandsäd, gifvit medelmåttig skörd beträffande myckenheten, hvar emot densamma beträffande beskaffenheten mångenstädes, på grund af ytterst ogynnsamma bärgningsförhållanden, blifvit mindre god;

att afkastningen af ärter, bönor och vicker, hvilka sädeslag odlas i blott ringa omfattning och beträffande vicker nästan utelutande såsom grönfoder, varit nära medelmåttig;

att potatisen till myckenheten gifvit öfver medelmåttig skörd, men att beskaffenheten torde betecknas såsom mindre god, enär potatisen öfverallt inom länet till följd af den under hösten rådande ständiga nederbörden angripits af röta;

att öfriga rotfrukter lämnat medelmåttig skörd af god beskaffenhet;

att lin, hvilken odling mestadels inom länet upphört, lämnat betydligt under medelmåttig skörd;

att höskörden såväl å odlad jord som å naturlig äng varit öfver medelmåttig och af god beskaffenhet; samt

att halmafkastningen utfallit medelmåttigt; anseende sig Konungens Befallningshafvande på grund af nu angifna förhållanden kunna fälla det allmänna omdöme om innevarande års skörd, att den varit *medelmåttig*;

för *Elfsborgs län* (ink. d. 9 nov.):

att höstsåden, som hufvudsakligen består af råg, hvarjämte hvete odlas å några större egendomar, lämnat medelmåttig skörd, hvilken af regnig väderlek under bärgningstiden mångenstädes skadats, så att den blifvit af mindre god beskaffenhet;

att vårsåden, bestående af hafre, korn och blandsäd, af hvilka hafre är länets förnämsta säde, till följd af den ymniga nederbörden under eftersommaren och den då rådande kalla väderleken mognat sent och under bärgningstiden skadats af väta, så att den lämnat under medelmåttig skörd af mindre god beskaffenhet;

att skidfrukter, såsom ärter, bönor och vicker, hvilka odlas ringa, gifvit skörd under medelmåttan af mindre god beskaffenhet;

att af rotfrukterna potaterna lämnat riklig skörd af god beskaffenhet och rofvorna, hvilka odlas endast å större egendomar, lämnat skörd under medelmåttig af god beskaffenhet;

att höskörden, som inbärgats under synnerligen gynnsam väderlek, varit riklig och af mycket god beskaffenhet; samt

att halmafkastningen varit god, men delvis skadats af nederbörd under bärgningen.

Med stöd af hvad sålunda blifvit anfördt anser sig Konungens Befallningshafvande kunna uttala det allmänna omdöme om innevarande års skörd, att den varit *medelmåttig* och af mindre god beskaffenhet;

för *Skaraborgs län* (ink. d. 31 okt.):

att höstsåden gifvit medelmåttig skörd;

att vårsåden lämnat nära medelmåttig skörd;

att potatisen, som delvis är skadad af torröta, lämnat öfver medelmåttig afkastning af god beskaffenhet;

att öfriga rotfrukter gifvit mera än medelmåttig skörd;
att höskörden, hvars inbärgning i allmänhet försiggått under gynnsam väderlek, lämnat fullt medelmåttigt skörd af god beskaffenhet; samt

att såväl höst- som vårsäden lämnat medelmåttigt halmutbyte af god beskaffenhet.

Med hänsyn till dessa förhållanden anser sig Konungens Befallningshafvande kunna angående årsväxten uttala det allmänna omdöme, att jordbruket inom länet gifvit *medelmåttig* afkastning;

för *Vermlands län* (ink. d. 4 nov.):

att höstsädet, hvaraf inom länet hufvudsakligen odlas råg, lämnat mer än medelmåttig skörd, till större delen inbärgad under gynnsamma förhållanden;

att skörden af vårsäd, hvaraf mest odlas hafre, utfallit rätt växlande, i det att utsäde af ortens hafre i allmänhet gått illa till, men däremot utsäde af tysk hafre, som med anledning af förra årets felslagna skörd å detta sädesslag i stor utsträckning införts till länet, gifvit ett godt resultat, så att nu ifrågavarande skörd, om än flerstädes försenad till följd af den regniga väderleken under sensomnaren, för länet i dess helhet blifvit fullt medelmåttig;

att potatisskörden blifvit mer än medelmåttig så till afkastning som till beskaffenhet, ehuru densamma inom vissa delar af länet skadats af röta;

att höskörden, som i det hela försiggått under gynnsamt bärgningsväder, lämnat nära god skörd till både mängd och beskaffenhet; samt

att halmafkastningen varit öfver medelmåttig, i allmänhet af god beskaffenhet.

På grund häraf anser sig Konungens Befallningshafvande kunna uttala det allmänna omdömet om innevarande års skörd inom länet, att densamma utfallit *öfver medelmåttan*;

för *Örebro län* (ink. d. 3 och 10 nov.):

att hvetet gifvit fullt medelmåttig skörd, till myckenheten god, men till beskaffenheten mycket ojämn i följd af ogynnsamma väderleksförhållanden under bärgningstiden;

att rågen lämnat fullt medelmåttig skörd, till myckenheten god, men liksom hvetet till beskaffenheten delvis mindre tillfredsställande; att kornet och blandsäden, som odlas mindre i länet, lämnat medelmåttig skörd, delvis skadad af regn;

att hafreskörden i större delen af länet varit nära god, ehuru på en del egendommar, där ej passande utsäde användts, densamma blifvit tunn och ojämnt mognad;

att ärter, som odlas mindre i länet, gifvit god skörd;

att potatis och öfriga rotfrukter lämnat god skörd af god beskaffenhet;

att höskörden å såväl odlad jord som naturlig äng varit mycket god och tillika af god beskaffenhet;

att halmafkastningen af såväl höst- som vårsäd varit fullt medelmåttig.

Till följd af nu angifna förhållanden anser sig Konungens Befallningshafvande kunna uttala det omdöme om årets skörd i länet, att den blifvit *öfver medelmåttig*;

för *Vestmanlands län* (ink. d. 7 nov.):

att sädesskörden väl i anseende till myckenheten måste anses hafva gifvit fullt medelmåttigt resultat, men att säden inom en stor del af länet torde vara af mindre god beskaffenhet till följd af olämpligt bärgningsväder;

att potatis och öfriga rotfrukter gifvit fullt medelmåttig skörd, ehuru potatisen inom större delen af länet uppgifves vara angripen af röta; samt

att höskörden såväl från odlad jord som från naturliga ängar varit god och halmafkastningen riklig, hvarjämte såväl höet som halmen synes i allmänhet vara af god beskaffenhet.

Med hänsyn till ofvanstående kan innevarande års skörd inom länet anses vara *till myckenheten fullt medelmåttig* och *till beskaffenheten medelmåttig*;

för *Kopparbergs län* (ink. d. 7 nov.):

att höstsäden, som hufvudsakligen består af råg och i länets sydligare socknar till någon mindre del af hvete, lämnat nära god skörd af i allmänhet mycket god beskaffenhet;

att skörden af vårsäd, hvaraf mest odlas hafre och korn, varit öfver medelmåttig och mestadels af god beskaffenhet, i vissa socknar af Hedemora och Nedan-Siljans fögderier dock till följd af dåligt bärgningsväder ojämn och ännu till en del utestående;

att af potatisen erhållits god skörd af god beskaffenhet, dock å en del ställen angripen af röta;

att höskörden såväl från odlad jord som från naturliga ängar varit fullt medelmåttig af god beskaffenhet; samt

att halmafkastningen såväl af höstsäden som af vårsäden varit öfver medelmåttig och af god beskaffenhet inom hela länet med undantag af Nedan-Siljans fögderi, där beskaffenheten blifvit mindre god till följd af det ymniga regnandet under bärgningstiden;

och får Konungens Befallningshafvande, med anmälan att bärgningsvädret varit mindre gynnsamt, såsom allmänt omdöme om innevarande års skörd inom länet uttala den mening, att densamma blifvit *öfver medelmåttig* och i allmänhet af god beskaffenhet;

för *Gefleborgs län* (ink. d. 23 okt.):

att höstsäden gifvit öfver medelmåttig skörd;

att vårsäden, hufvudsakligen bestående af korn och hafre, lämnat öfver medelmåttig skörd;

att potatisen gifvit nära god skörd;

att höskörden varit god;

att halmen lämnat nära riklig skörd; samt

att beskaffenheten af skörden i allmänhet varit god;

och kan i följd häraf såsom allmänt omdöme om skörden inom länet uttalas, att densamma varit *nära god*;

för *Vesternorrlands län* (ink. d. 9 nov.):

att höskörden från såväl odlad jord som naturliga ängar varit fullt medelmåttig och af god beskaffenhet;

att af säden rågen i allmänhet blifvit välbärgad och af god beskaffenhet, hvaremot såväl kornet som hafren i allmänhet icke hunnit mogna, utan måst skördas grön;

att skörden af potatis liksom af öfriga rotfrukter utfallit god och riklig;

att halmafkastningen utfallit öfver medelmåttan, flerstädes riklig, och af god beskaffenhet; samt

att i följd häraf sädesskörden kan anses hafva utfallit under medelmåttan, dock gynnsammare än under fjolåret, men att skörden af hö, halm och rotfrukter varit fullt medelmåttig och af god beskaffenhet;

för *Jemtlands län* (ink. d. 6 nov.):

att skörden af råg och korn blifvit medelmåttig, men mindre väl inbärgad;

att hafren, där den odlats, skördats endast såsom grönfoder;

att potatisen lämnat medelmåttig skörd af god beskaffenhet;

att höskörden från odlad jord blifvit medelmåttig, men från naturlig äng under medelmåttan; samt

att halmafkastningen blifvit öfver medelmåttan och af god beskaffenhet;

och anser sig Konungens Befallningshafvande på grund häraf kunna uttala det allmänna omdöme om årets skörd i länet, att densamma blifvit *i det närmaste medelmåttig*;

för *Vesterbottens län* (ink. d. 13 nov.):

att höstsåden, som nästan uteslutande består af råg, gifvit en i allmänhet god skörd;

att kornet, ortens hufvudsåde, lämnat en i kustsocknarna knappt tillräcklig samt i länets inre socknar alldeles otillräcklig skörd;

att potatisskörden däremot blifvit på de flesta ställen fullt medelmåttig och af god beskaffenhet; och

att foderskörden, som från odlad jord blifvit nästan medelmåttig, men från naturlig äng under medelmåttan samt, åtminstone i länets inre socknar, otillräcklig, till följd af regnig väderlek under skördetiden blifvit mindre väl inbärgad, hvaremot halmfaskningen blifvit fullt medelmåttig och af god beskaffenhet.

Med stöd af hvad sålunda blifvit anfördt finner sig Konungens Befallningshafvande böra uttala det allmänna omdömet om skörden inom länet, att densamma blifvit beträffande spannmål och foder i kustsocknarna nästan tillräcklig, men i det inre landet otillräcklig samt beträffande potatis i allmänhet tillräcklig, och att höskörden till följd af synnerligen ogynnsamt bärgningsväder blifvit mindre väl inbärgad och delvis förstörd genom regn;

för *Norrbottnens län* (ink. d. 23 nov.):

Rågen, som endast i länets kustland utgör föremål för nämnvärd odling, har lämnat nära medelmåttig skörd.

Kornets afkastning kan, särskildt i betraktande af skördens ojämna beskaffenhet inom ett flertal distrikt, betecknas såsom under medelmåttan, inom lappmarkerna, där dock äfven detta sädeslag obetydligt odlas, såsom missväxt.

Hafren odlas hufvudsakligen såsom grönfoder.

Potatisskörden kan betecknas såsom medelmåttig.

Öfriga rotfrukter, hvaraf dock obetydligt odlas, hafva lämnat nära god skörd.

Höafkastningen från odlad jord kan betecknas såsom nära medelmåttig, från naturliga ängar såsom under medelmåttan; anmärkas bör härvid, att ej obetydligt af det afbärgade fodret i lappmarkerna och närmast angränsande socknar förtärts af fjällemlar och andra gnagare.

Halmfaskningen kan betecknas såsom god.

Sammanfattas ofvan meddelade omdömen, så vidt de gälla skörden i dess helhet inom hvarje län, erhålles följande

Sammandrag af Länsstyrelsernas omdömen om 1903 års skörd.

Stockholms län	fullt medelmåttig. ¹⁾
Uppsala län	god.
Södermanlands län	öfver medelmåttan.
Östergötlands län	öfver medelmåttan.
Jönköpings län	öfver medelmåttan.
Kronobergs län	fullt medelmåttig.
Kalmar län	nära god.
Gotlands län	fullt medelmåttig.
Blekinge län	fullt medelmåttig.
Kristianstads län	öfver medelmåttan.
Malmöhus län	öfver medelmåttan.
Hallands län	öfver medelmåttan. ¹⁾
Göteborgs och Bohus län	medelmåttig.
Elfsborgs län	medelmåttig.
Skaraborgs län	medelmåttig.

¹⁾ Jämför ordalydelsen i ofvan anförda utdrag ur länsredogörelsen. — ²⁾ Enligt ofvan anförda utdrag ur länsredogörelsen, sammanställt med kronolänsmännens rapporter.

Vermlands län	öfver medelmåttan.
Örebro län	öfver medelmåttan.
Vestmanlands län	öfver medelmåttan. ²⁾
Kopparbergs län	öfver medelmåttan.
Gefleborgs län	nära god.
Vesternorrlands län	fullt medelmåttig. ²⁾
Jemtlands län	i det närmaste medelmåttig.
Vesterbottens län	nära medelmåttig. ²⁾
Norrbottnens län	under medelmåttan. ¹⁾

Hela riket Öfver medelmåttan.

Om nu enligt den värdeskala för de särskilda länen, som år 1890 upprättades och för hvilken då i årets Sammandrag lämnades redogörelse, de län, hvilkas skördeutfall varit detsamma eller i det närmaste detsamma, föras tillhoppa, visar sig, att 1903 års skörd i fråga om länen kan sålunda betecknas:

god	i 1 län med 4 % af medelskörden i riket
nära god	2 » » 8 » » » » »
öfver medelmåttan	10 » » 52 » » » » »
fullt medelmåttig	5 » » 14 » » » » »
medelmåttig eller i det närmaste medelmåttig	4 » » 18 » » » » »
nära medelmåttig	1 » » 2 » » » » »
under medelmåttan	1 » » 2 » » » » »

Af länen hafva således egentligen endast 2 med tillhoppa blott 4 % af medelskörden i riket erhållit en skörd, som understigit medelmåttan, hvaremot inom 3 län med 12 % af medelskörden skördeutfallet varit förmånligare än i genomsnitt för riket i dess helhet. Växlingarna de olika landsdelarna emellan äro i öfrigt, åtminstone i jämförelse med år 1902, ej särskildt framträdande. Bäst har emellertid enligt Länsstyrelsernas omdömen skörden blifvit i Uppsala, Gefleborgs och Kalmar län, mindre gynnsam, om ock medelmåttig, däremot i Bohuslän och Vestergötland samt sämst i de allra nordligaste länen.

För erhållandet af det nyss angifna omdömet om rikets skörd hafva vid beräkningen de allmänna omdömen, som för de särskilda länen användts om deras årsskörd, blifvit omsatta till de relativa talvärden, som finnas angifna i 1874 års berättelse. Enligt denna hafva nämligen gifvits och gifvas fortfarande åt dessa allmänna omdömen följande värden:

Ymnig skörd	10.
Riklig skörd	9.
God skörd	8.
Nära god skörd	7.5.
Öfver medelmåttig skörd	7.
Fullt medelmåttig skörd	6.5.
Medelmåttig skörd	6.
Nära medelmåttig skörd	5.5.
Under medelmåttig skörd	5.
Betydligt under medelmåttig skörd. ¹⁾	4.5.
Knapp eller ringa skörd	4.
Nästan missväxt	3.
Missväxt	0—2.

Användas dessa talvärden vid beräkningen af 1903 års skörd, erhålles såsom riksmedeltal 6·8, hvilket närmast motsvarar uttrycket öfver medelmåttan.

Då jämförelser med tidigare år i hög grad tjena att belysa årets skördeutfall och klargöra uppfattningen däraf, meddelas här äfven de allmänna omdömen, som skördarna i riket ansetts böra erhålla från och med 1874, det år då Sammandrag af Länsstyrelsernas årsväxtberättelser för första gången af Statistiska Centralbyrån offentliggjordes:

Skördeår.	Relativt värde.	Motsvarande allmänt omdöme.
1903	6·8	Öfver medelmåttan.
1902	6·0	Medelmåttig.
1901	6·0	Medelmåttig.
1900	7·3	Nära god.
1899	5·3	Under medelmåttan.
1898	7·4	Nära god.
1897	6·5	Fullt medelmåttig.
1896	6·7	Fullt medelmåttig.
1895	6·2	Något öfver medelmåttan.
1894	6·6	Fullt medelmåttig.
1893	5·9	Nästan medelmåttig.
1892	7·8	God.
1891	6·4	Fullt medelmåttig.
1890	7·5	Nära god.
1889	5·4	Nära medelmåttig.
1888	6·1	Medelmåttig.
1887	6·4	Fullt medelmåttig.
1886	6·2	Något öfver medelmåttan.
1885	5·8	Nästan medelmåttig.
1884	7·3	Nära god.
1883	5·9	Nästan medelmåttig.
1882	7·4	Nära god.
1881	5·0	Under medelmåttan.
1880	6·8	Öfver medelmåttan.
1879	6·5	Fullt medelmåttig.
1878	7·5	Nära god.
1877	5·4	Nära medelmåttig.
1876	5·9	Nästan medelmåttig.
1875	7·0	Öfver medelmåttan.
1874	5·4	Nära medelmåttig.

Af de tjugonio skördeåren 1874—1902 hafva, efter talvärdet räknadt, 20 erhållit lägre och endast 8 högre värde än år 1903. I genomsnitt för samtliga trettio åren har talvärdet uppgått till 6·41, hvilket i det närmaste motsvarar omdömet fullt medelmåttig. Medeltalen för femårsperioderna 1876—1900 äro följande:

Åren 1876—1880	6·42
» 1881—1885	6·28
» 1886—1890	6·32
» 1891—1895	6·58
» 1896—1900	6·64

Såsom synes, förete dessa tal — om man endast bortser från den första perioden — en oafbruten stegring, ett förhållande som torde innebära, att kulturens framsteg göra skörde resultatet i någon mån mindre beroende af väderleken. Att

äfven denna sistnämnda skulle småningom ställa sig något fördelaktigare, ligger visserligen ej helt och hållet utom möjlighetens gränser. De hittills föreliggande resultaten för innevarande århundrades första femårsperiod göra emellertid antagligt, att den stegring i genomsnittsvärdet, som inleddes med perioden 1886—1890, näppeligen kommer att under densamma fortgå.

II.

Kvantitativ beräkning af uppgifterna om 1903 års skörd.

Till grund för den kvantitativa skördeberäkningen läggas, enligt hvad förut blifvit anmärkt, dels Hushållningssällskapens meddelanden om utsädesmängden, dels de för hvarje länsmansdistrikt insända uppgifterna om skördadt korntal.

De senaste uppgifter om utsädet, som vid uppgörandet af denna beräkning föreligga för riket i dess helhet, förskrifva sig från år 1901. Dock kunna icke dessa obetingadt få begagnas för att angifva äfven 1903 års utsäde. Erfarenheten visar nämligen, att åtminstone i fråga om en del kulturväxter en ganska jämnt fortgående förändring med afseende på odlingens omfattning eger rum, och denna faktor måste äfven tagas med i beräkningen. För att närmare lära känna ifrågavarande förhållande beträffande de senaste åren har, i likhet med hvad förut egt rum, efterföljande öfversikt upprättats:

Förändringar i utsädesmängden, i %.

Ökning +; minskning —.

	Från 1896 till 1897.	Från 1897 till 1898.	Från 1898 till 1899.	Från 1899 till 1900.	Från 1900 till 1901.
Hvete, höst-	+ 1·52	+ 2·78	+ 1·42	+ 2·86	+ 0·36
» vår-	— 2·85	+ 3·77	+ 9·77	— 0·15	+ 22·85
Råg, höst-	+ 0·44	+ 0·54	— 0·27	— 0·26	+ 0·21
» vår-	— 1·06	+ 2·52	+ 7·70	+ 2·73	+ 2·18
Korn	+ 0·12	+ 0·64	— 0·62	— 1·96	+ 0·08
Hafre	+ 0·01	+ 0·02	— 0·87	— 0·03	+ 0·07
Blandsäd	+ 0·76	+ 1·79	— 0·13	+ 2·49	+ 2·58
Ärter	— 1·91	— 1·79	— 2·19	— 4·77	— 1·95
Bönor	+ 3·25	— 0·96	— 1·76	— 1·95	— 0·57
Vicker	— 0·33	— 1·59	+ 0·26	— 4·91	— 4·72
Bohvete	+ 9·90	— 2·37	— 3·88	+ 1·26	— 25·44
Potatis	+ 0·05	+ 1·08	+ 0·28	— 0·88	+ 0·70

Bland de här uppräknade mera betydande växtslagen visa *hösthvete* samt, med ett enda undantag, *blandsäd* och *potatis* en årligen fortgående ökning af utsädesmängden, och kan med fog antagas, att deras utsäde ökats på enahanda sätt åren 1902 och 1903 som åren förut. Motsatt antagande kan däremot göras i fråga om *ärter*.

Vid beräkning af utsädesmängden år 1903 af nämnda fyra växtslag, eller *hösthvete*, *blandsäd*, *ärter* och *potatis*, hafva, i

tjugu åren 1881—1900. Frånsett det mindre betydande bo-hvetet äro, hvad hela riket beträffar, 1903 års korntal för alla säden afsevärdt högre än medelkorntalet, och bland de särskilda länen gäller detta om Uppsala, Kalmar, Malmöhus och Vermlands län. Korntal under medelmåttan förete hufvudsakligast de fyra nordligaste länen äfvensom Bohuslän och Vestergötland, ehuru väl, bland de i större utsträckning odlade växtslagen, potatisen äfven i dessa trakter merendels lämnat afkastning utöfver medelmåttan. Mindre tillfredsställande har skörden emellertid äfven blifvit af hafre, blandsäd och potatis i Södermanlands län, af hafre i Östergötlands och Kronobergs län samt af hafre och blandsäd i Blekinge län.

Sammanföras växtslagen *gruppvis*, blifva korntalen år 1903, jämförda med medelkorntalen för åren 1881—1900:

	Korntal år 1903.	Medelkorntal 1881—1900.	Korntalet 1903 i % af medel- korntalet.
Höstsäd	8.23	7.49	110
Vårstråsäd	7.09	6.75	105
Baljväxter	6.53	5.91	110
Potatis	7.74	6.69	116

Att vårstråsåden, enligt hvad denna sammanställning utvisar, lämnat en mindre förmånlig afkastning än höstsåden, torde åtminstone delvis vara en följd däraf, att i vissa trakter användts ett mindre lämpligt hafrensäde.

Potatisen är, enligt tabell 1, till beskaffenheten god i Norrland, men i öfriga delar af riket mer eller mindre angripen af röta.

Öfriga rotfrukter hafva gifvit fullt medelmåttig och sockerbetorna något öfver medelmåttig skörd.

Spånadsväxter hafva afkastat i frö 3.2 kornet och i tåga fullt medelmåttig skörd.

Höskörden har till mängden blifvit från odlad jord öfver medelmåttan och från naturlig äng fullt medelmåttig samt till beskaffenheten god utom i de nordligaste länen.

Halmafkastningen har blifvit af höstsåden öfver medelmåttan och af vårsåden fullt medelmåttig, bägge slagen dock delvis af mindre god beskaffenhet.

Sädestillgången lämnar i allmänhet öfverskott till afsalu utom i Norrland.

Fodertillgången är fullt tillräcklig utom i öfre Norrland.

Tab. B. Sädeslagens medelvikt i kilogram för 1 hektoliter, åren 1881—1900 samt år 1903.

Län.	Hösthvete.		Vårhvete.		Höstråg.		Våråg.		Korn.		Hafre.		Blandsäd.		Ärt.		Bönor.		Vicker.	
	1881—1900.	1903.	1881—1900.	1903.	1881—1900.	1903.	1881—1900.	1903.	1881—1900.	1903.	1881—1900.	1903.	1881—1900.	1903.	1881—1900.	1903.	1881—1900.	1903.	1881—1900.	1903.
Stockholms län	78.3	76.8	74.0	74.5	71.4	71.3	67.5	⁴⁾ 74.5	64.7	62.5	49.0	48.6	57.4	55.2	80.1	80.4	79.8	³⁾ 80.0	75.3	76.5
Uppsala län	77.5	76.7	75.0	⁴⁾ 72.5	71.1	71.7	70.2	—	65.4	65.6	48.0	48.1	55.3	55.0	82.0	79.6	²⁾ 78.0	—	76.4	79.3
Södermanlands län	77.6	77.4	76.9	—	71.7	71.9	74.1	—	65.4	66.5	47.9	49.1	55.4	55.9	81.0	80.7	76.7	—	75.6	77.9
Östergötlands län	78.2	77.7	76.7	75.9	73.1	72.8	69.7	67.5	66.6	64.7	48.1	47.8	55.1	54.4	80.3	77.0	¹⁾ 81.2	—	72.7	72.6
Jönköpings län	78.7	77.8	76.1	75.1	74.0	75.1	73.2	72.7	65.3	65.6	46.3	48.4	53.4	⁴⁾ 54.5	77.9	78.5	—	—	68.0	—
Kronobergs län	78.5	—	74.8	—	72.4	70.9	73.1	71.3	64.1	64.1	46.2	44.2	55.0	—	79.7	—	—	—	85.8	—
Kalmar län	79.1	78.7	76.2	77.5	73.6	75.1	71.3	73.4	68.0	67.1	47.5	48.4	56.7	53.3	80.9	84.4	—	—	76.9	80.2
Gotlands län	77.5	78.3	72.5	—	71.8	71.4	¹⁾ 50.0	³⁾ 74.0	68.0	67.9	45.2	46.1	54.4	58.1	81.5	⁴⁾ 82.8	75.8	—	76.1	²⁾ 80.0
Blekinge län	77.1	76.7	72.6	—	72.6	⁴⁾ 72.5	66.7	—	65.2	—	47.0	⁴⁾ 45.8	53.8	—	80.8	—	—	—	¹⁾ 81.0	—
Kristianstads län	77.4	78.0	73.5	—	72.8	73.0	70.2	74.8	63.5	66.9	47.9	48.5	55.0	56.5	77.5	78.0	87.0	—	78.8	⁴⁾ 77.3
Malmöhus län	79.2	80.0	76.4	77.3	74.3	75.5	67.8	³⁾ 70.5	66.7	66.9	50.6	50.9	57.6	58.5	79.6	80.7	81.9	—	79.8	⁴⁾ 79.8
Hallands län	78.8	78.6	73.4	78.4	74.5	75.2	68.6	⁴⁾ 71.5	65.6	65.8	49.5	49.3	56.4	³⁾ 51.0	81.0	³⁾ 80.0	82.4	—	80.1	—
Göteborgs och Bohus län	77.0	77.7	76.6	76.4	72.8	72.4	70.7	³⁾ 70.0	63.7	63.0	47.9	47.7	53.2	51.2	73.3	78.7	76.6	⁴⁾ 76.8	76.1	⁵⁾ 80.5
Elfsborgs län	78.3	77.1	75.3	74.5	72.7	72.9	68.8	70.2	62.4	60.7	47.1	47.0	55.2	³⁾ 45.5	78.9	⁴⁾ 75.0	—	—	¹⁾ 65.0	²⁾ 74.5
Skaraborgs län	78.0	75.3	77.9	72.0	73.2	71.6	71.4	³⁾ 67.0	66.0	62.9	47.8	46.2	56.0	⁴⁾ 57.1	78.3	75.1	²⁾ 57.3	—	70.0	67.1
Vermlands län	76.8	77.3	73.2	72.3	71.4	72.3	68.7	—	57.8	—	46.5	47.9	53.1	³⁾ 50.0	80.9	³⁾ 75.0	—	—	¹⁾ 60.9	—
Örebro län	77.0	79.7	71.7	77.8	70.4	72.7	66.6	—	64.5	66.8	47.4	48.5	54.2	56.5	79.4	80.3	—	—	76.2	²⁾ 63.5
Vestmanlands län	77.6	75.2	76.8	—	71.1	70.8	—	—	63.2	62.2	47.9	47.0	53.8	53.3	79.0	78.4	—	—	76.1	77.0
Kopparbergs län	77.2	76.2	74.8	⁴⁾ 72.0	70.8	71.2	²⁾ 68.7	—	60.9	60.3	46.1	48.7	51.5	50.0	77.7	³⁾ 65.0	—	—	—	—
Gefleborgs län	79.5	³⁾ 77.0	74.2	—	69.5	70.4	59.4	³⁾ 72.5	60.9	64.0	46.2	47.9	53.0	54.4	76.8	⁴⁾ 82.8	76.7	—	¹⁾ 89.3	—
Vesternorrlands län	—	—	—	—	69.0	68.9	66.1	³⁾ 70.0	58.0	58.0	43.8	43.8	51.9	⁴⁾ 49.5	75.4	³⁾ 80.0	—	—	—	—
Jemtlands län	—	—	—	—	66.1	66.5	69.7	—	55.8	55.8	43.2	—	47.7	—	71.2	—	—	—	—	—
Vesterbottens län	—	—	—	—	63.6	65.5	53.9	³⁾ 47.5	54.2	52.1	42.2	—	51.8	³⁾ 42.5	—	—	—	—	—	—
Norrbottnens län	—	—	—	—	64.9	64.8	62.1	—	56.4	52.9	45.7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hela riket år 1903	78.1	78.1	75.1	76.3	72.6	72.9	69.8	72.1	63.4	63.6	47.7	47.9	55.3	56.1	79.0	79.1	77.3	77.0	74.6	74.8

¹⁾ Uppgifter blott för ett år af tjugårsperioden, med endast 1 å 2 uppgifter för året. — ²⁾ Uppgifter blott för två år af tjugårsperioden, med endast 1 å 2 uppgifter för året. — ³⁾ Blott en uppgift. — ⁴⁾ Blott två uppgifter.

Bärningsvärdet har i det hela varit mindre gynnsamt.

I tabell 2 meddelas resultaten af de beräkningar, som verkställtts rörande den inbärgade skördens kvantitet, hvarjämte motsvarande uppgifter anföras för de närmast föregående fem åren äfvensom i medeltal för sistförflutna årtionde.

Skördetalen för olika grupper äro enligt tabell 2 följande:

	Skörd 1903. Hektoliter.	Medelskörd 1893—1902. Hektoliter.	1903 års skörd i % af medelskörden.
Höstsäd	10,219,300	9,308,500	110
Vårsträsäd	31,451,000	30,399,600	103
Baljväxter	768,300	737,500	104
Summa säd	42,438,600	40,445,600	105
Potatis	22,757,600	18,653,100	122

Sädesskördens mängd år 1903 har sålunda varit 2 millioner och potatisskördens fulla 4 millioner hektoliter större än medelskörden åren 1893—1902. Af de särskilda sädena hafva alla gifvit mer än medelskörden för sagda år undantagandes ärter och bohvete, af hvilka säden odlingen mer och mer inskränkes. Relativt rikligast har höstsädesskörden blifvit, särskildt hveteskörden. Den sistnämnda öfverträffar tioårsmedeltalet med ända till 23 % och är större än under något föregående år.

Öfver sädesslagens medelvikt i kilogram för 1 hektoliter innehåller tabell B (sid. 10) uppgifter bland annat dels i medeltal för åren 1881—1900 och dels för år 1903. Skillnaden i vikt för hvarje sädeslag under skördeåret och nyssnämnda tjuguarperiod framgår af följande öfversikt (se nästa sida):

Tab. C. Sädesskördens beräknade vikt år 1903.

L ä n .	Hvete. (Höst- och vår-.)	Råg. (Höst- och vår-.)	Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor och vicker.	Summa.
	Deciton (= 100 kilogram).							
Stockholms stad	—	—	¹⁾ 60	¹⁾ 340	¹⁾ 60	¹⁾ 160	—	620
Stockholms län	104,490	273,520	78,750	365,520	132,480	64,560	30,600	1,049,920
Uppsala län	114,260	231,450	199,620	262,870	165,880	45,130	¹⁾ 8,990	1,028,200
Södermanlands län	¹⁾ 121,630	267,040	47,410	421,470	90,050	35,750	¹⁾ 27,100	1,010,450
Östergötlands län	131,690	495,730	192,420	447,030	477,250	48,510	¹⁾ 38,210	1,830,840
Jönköpings län	8,370	324,160	37,330	684,180	8,170	2,900	¹⁾ 1,050	1,006,160
Kronobergs län	¹⁾ 840	213,700	115,190	426,440	¹⁾ 1,740	¹⁾ 470	—	753,880
Kalmar län	63,090	492,120	166,140	485,690	9,700	15,450	7,140	1,239,330
Gotlands län	¹⁾ 57,860	153,580	200,710	23,560	19,460	4,220	80	459,470
Blekinge län	¹⁾ 27,370	¹⁾ 228,510	¹⁾ 44,450	177,840	¹⁾ 15,480	¹⁾ 2,610	¹⁾ 15,410	511,670
Kristianstads län	¹⁾ 98,240	519,070	217,290	502,750	257,190	10,530	¹⁾ 7,720	1,612,790
Malmöhus län	476,400	619,710	936,200	890,500	762,960	24,690	¹⁾ 15,540	3,726,000
Hallands län	47,520	352,220	51,130	560,590	34,220	2,880	¹⁾ 14,110	1,062,670
Göteborgs och Bohus län	10,970	127,030	53,990	423,770	11,980	5,200	49,820	682,760
Elfsborgs län	20,780	322,110	11,350	996,210	7,780	5,550	¹⁾ 3,450	1,367,230
Skaraborgs län	75,680	462,510	42,330	1,242,500	21,530	26,440	¹⁾ 22,290	1,893,280
Vermlands län	7,610	396,350	¹⁾ 10,680	747,190	1,800	5,030	—	1,168,660
Örebro län	67,870	¹⁾ 256,620	29,060	643,600	13,450	13,010	¹⁾ 4,650	1,028,200
Vestmanlands län	¹⁾ 83,410	225,430	36,010	504,310	67,480	19,440	7,010	943,090
Kopparbergs län	5,720	175,720	35,820	464,550	12,500	2,670	—	636,980
Gefleborgs län	770	45,980	190,530	289,650	15,720	5,220	¹⁾ 80	547,950
Vesternorrlands län	—	22,740	218,430	57,160	5,890	400	¹⁾ 370	304,990
Jemtlands län	—	12,370	92,910	—	—	¹⁾ 470	—	105,750
Vesterbottens län	—	5,600	150,050	¹⁾ 4,740	2,890	—	—	163,280
Norrbottnens län	—	9,400	124,210	—	—	—	—	133,610
Hela riket år 1903	²⁾ 1,524,570	²⁾ 6,292,670	3,282,070	10,622,460	2,135,660	341,290	⁴⁾ 253,620	24,392,340
» » » 1902	1,250,770	5,795,760	2,834,540	9,514,500	1,838,730	97,710	129,770	21,461,780
» » » 1901	1,190,360	5,698,000	3,008,850	9,383,030	1,692,210	254,210	205,820	21,432,490
» » » 1900	1,461,540	6,768,470	3,366,350	11,928,290	2,266,530	303,640	285,440	26,470,260
» » » 1899	1,237,160	5,593,410	2,608,130	8,957,750	1,762,040	321,620	207,950	20,688,060
» » » 1898	1,242,130	5,424,370	3,303,780	11,917,260	2,062,870	324,850	248,290	24,523,550
Medeltal åren 1893—1902	²⁾ 1,227,670	²⁾ 5,771,900	3,102,160	10,434,470	1,851,700	345,750	⁴⁾ 230,860	22,964,510

¹⁾ Då uppgifter om vikt per hektoliter saknats för något län, har vid beräkningen af totalvikten medelvikten för riket af det ifrågavarande sädeslaget i stället användts. — ²⁾ Häri ingår för år 1903 hösthvete med 1,416,970 och vårhvete med 107,600 deciton och för åren 1893—1902 hösthvete med 1,155,640 och vårhvete med 72,030 deciton. — ³⁾ Häri ingår för år 1903 höstråg med 6,128,960 och vårråg med 103,710 deciton och för åren 1893—1902 höstråg med 5,691,540 och vårråg med 80,360 deciton. — ⁴⁾ Häri ingår för år 1903 bönor med 64,460 och vicker med 189,160 deciton och för åren 1893—1902 bönor med 55,830 och vicker med 175,030 deciton.

Totalvikten af samtliga sädesslag. Rostens härjningar.

	Vikt per hektoliter.		Vikt år 1903 öfver (+) eller under (—) medelvikten 1881—1900.	
	År 1903. Kg.	Åren 1881—1900. Kg.	Per hl. Kg.	Procent.
Hvete, höst-	78.1	78.1	—	—
» vår-	76.3	75.1	+ 1.2	+ 1.6
Råg, höst-	72.9	72.6	+ 0.3	+ 0.4
» vår-	72.1	69.8	+ 2.3	+ 3.3
Korn	63.6	63.4	+ 0.2	+ 0.3
Hafre	47.9	47.7	+ 0.2	+ 0.4
Blandsäd	56.1	55.3	+ 0.8	+ 1.4
Ärter	79.1	79.0	+ 0.1	+ 0.1
Bönor	77.0	77.3	— 0.3	— 0.4
Vicker	74.8	74.6	+ 0.2	+ 0.3

I det stora hela synes sålunda spannmålens medelvikt år 1903 fullt ut kunna mäta sig med medelvikten under åren 1881—1900. Anmärkas må emellertid, att för de i mindre utsträckning odlade sädesslagen uppgifter om vikten föreligga endast sparsamt, hvadan slutresultatet för dessa säden måste blifva något osäkert.

Sammanställas de nu i tabell B meddelade viktsbestämmelserna med den beräknade skördemängden, erhållas uppgifter om *totalvikten* af de särskilda sädesslagen. De häröfver gjorda beräkningarna äro, i likhet med hvad åren 1897—1902 varit fallet, länsvis sammanförda i *tabell C* (sid. 11).

Enligt denna kan totalvikten af samtliga sädesslag år 1903 uppskattas till 24,392,340 deciton, mot 21,461,780 deciton år 1902 och 22,964,510 deciton i medeltal för åren 1893—1902. Fördelade i olika grupper, blifva skördetalen följande:

	Skörd 1903.	Medelskörd	1903 års skörd i %
	Deciton.	1893—1902. Deciton.	af medelskörd.
Höstsäd	7,545,930	6,847,180	110
Vårsträsäd	16,251,500	15,540,720	105
Baljväxter	594,910	576,610	103
Summa	24,392,340	22,964,510	103

I fråga om vikten öfverträffar sålunda 1903 års sädesskörd i sin helhet medelskördens för åren 1893—1902 ännu något mera, än om hänsyn toges till sädens rymd. Denna omständighet är hufvudsakligen att tillskrifva den något högre medelvikten för vårsträsäden. Höstsäden intager emellertid äfven i fråga om vikten samma gynnsamma ställning i förhållande till medelskördens som beträffande rymden, hvaremot baljväxterna fått vidkännas någon nedsättning i öfverskottet öfver medelskördens.

Det väsentligt förmånligare utfallet af höstsädesskördens i förhållande till vårsädesskördens verkar någon förändring i de procenttal, hvarmed dessa sädesslag enligt regel ingå i rikets sädesskörd. De olika gruppernas andel i denna utgör nämligen i %:

	År 1903.		Medeltal 1893—1902.	
	Efter rymd.	Efter vikt.	Efter rymd.	Efter vikt.
Höstsäd	24.1	30.9	23.0	29.8
Vårsträsäd	74.1	66.6	75.2	67.7
Baljväxter	1.8	2.5	1.8	2.5
Summa	100.0	100.0	100.0	100.0

Uppgifter om *rostens* härjningar äro visserligen icke å formuläret för skörderapporterna begärda, men pläga likväl meddelas. För år 1903 förmäles om sådan skada från blott fem länsmansdistrikt i Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings och Blekinge län, däraf från två beträffande hösthvete och från tre i fråga om hafre.

Stockholm den 27 november 1903.

Underdånigst

KARL SIDENBLADH.

e. f.

Hugo Burström.

R é s u m é.

Les renseignements annuels sur les faits de la statistique agricole en Suède sont fournis par deux méthodes. Depuis 1865, les Sociétés agricoles des provinces donnent des chiffres directement reçus des cultivateurs, entre autres des renseignements sur la quantité de la semence ainsi que sur celle de la récolte. Cette méthode est la plus ancienne des deux, mais on n'en peut publier les résultats qu'après l'expiration d'une année au moins. A cause de cela, il a été introduit, depuis 1874, une autre méthode donnant des renseignements immédiatement après la fin de la récolte, bien qu'en chiffres approximatifs. Le calcul se fait de la manière suivante: la quantité ensemencée étant connue par les publications des Sociétés agricoles et les corrections nécessaires y ayant été apportées, on n'a besoin que de demander une appréciation des multiples des grains récoltés dans chaque bailliage (au nombre de 520). Ces chiffres approximatifs, multipliés par la quantité de la semence, donnent les chiffres de la récolte.

C'est par la combinaison des résultats de cette dernière méthode avec les rapports des préfets des provinces qu'on a pu dresser la présente relation — la trentième de la série.

La récolte de 1903, d'après les rapports des préfets, a été censée *au-dessus de la moyenne*. La récolte du froment a été bonne, celle du seigle, de l'orge et du méteil au-dessus de la moyenne, celle de l'avoine presque au-dessus de la moyenne, celle des légumineuses au-dessus de la moyenne et enfin celle des pommes de terre presque bonne. Quant au foin, la quantité a été *au-dessus de la moyenne* et la qualité en général bonne.

Le tableau 1 résume les multiples des grains divers par provinces: col. 2 froment d'hiver, col. 3 froment d'été, col. 4 seigle d'hiver, col. 5 seigle d'été, col. 6 orge, col. 7 avoine, col. 8 méteil, col. 9 pois, col. 10 fèves, col. 11 vesces, col. 12 sarrasin, col. 13 colza, col. 14 pommes de terre. Les autres colonnes (15—25) contiennent les appréciations sur la récolte du lin, du fourrage etc.

Le tableau 2 donne les quantités calculées de la récolte. Pour faciliter la comparaison, nous ajoutons aussi les moyennes des dix années précédentes:

	1903.	Moy. de 1893—1902.
	Hectolitres.	Hectolitres.
Froment (col. 2 et 3)	1,954,700	1,575,100
Seigle (col. 4 et 5)	8,549,500	7,942,300
Orge (col. 6)	5,163,600	4,893,000
Avoine (col. 7)	22,193,700	21,967,300
Méteil (col. 8)	3,808,800	3,330,400
Pois (col. 9)	431,600	437,100
Fèves (col. 10)	83,700	71,300
Vesces (col. 11)	253,000	229,100
Pommes de terre (col. 14)	22,757,600	18,653,100

Le tableau A contient, en proportion pour cent des grains récoltés, les relations entre la récolte de 1903 et la moyenne des années 1881—1900.

Les données sur le poids moyen des céréales récoltées sont comprises dans le tableau B. Voici le poids par hectolitre:

	1903.	Moy. de 1881—1900.
Froment d'hiver	78·1 kilogr.	78·1 kilogr.
Seigle d'hiver	72·9 »	72·6 »
Orge	63·6 »	63·4 »
Avoine	47·9 »	47·7 »
Méteil	56·1 »	55·3 »
Pois	79·1 »	79·0 »
Fèves	77·0 »	77·3 »
Vesces	74·8 »	74·6 »

Le poids total de tous les blés et légumineuses récoltés en 1903 a été de 2,439 millions de kilogr.; la moyenne de 1893—1902 représente 2,296 millions de kilogr. Le tableau C en donne des renseignements plus détaillés.

Tab. 1.

Sammandrag af kronolänsmännens

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.		18.						
																Län.			K o r n t a l.		Potatisens beskaffenhet.	Skörd af öfriga rotfrukter.	Skörd af lin och hampa.	
																Höst.	Vår.		Höst.	Vår.			Frö: Korn-tal.	Spånadsämne.
1	Stockholms stad ¹⁾	—	6-00	—	—	7-50	6-17	6-50	8-17	—	—	—	—	6-00	—	—	—	—						
2	Stockholms län	8-05	6-79	7-72	6-90	7-51	6-86	7-18	7-04	6-49	6-78	—	—	7-48	Flerstädes angripen af röta.	Öfver medelmåttan.	2-5	God.						
3	Uppsala län	8-62	7-85	8-09	—	8-48	8-11	7-53	6-99	6-17	7-02	—	—	6-54	Flerstädes angripen af röta.	Öfver medelmåttan.	2-0	Nära god.						
4	Södermanlands län	8-88	5-79	8-60	—	6-73	6-35	6-35	7-09	4-96	7-58	—	—	5-69	Flerstädes angripen af röta.	Öfver medelmåttan.	5-0	Nära god.						
5	Östergötlands län	8-32	6-04	8-21	4-07	8-26	6-54	7-52	7-12	?	6-77	—	—	7-76	Delvis angripen af röta.	Nära god.	2-0	—						
6	Jönköpings län	7-36	6-37	7-39	5-46	5-33	6-59	6-43	3-86	—	6-31	—	—	7-96	I allmänhet god, men på sina ställen angripen af röta.	Öfver medelmåttan.	3-2	Fullt medelmåttig.						
7	Kronobergs län	5-00	5-00	6-51	5-79	6-18	6-48	7-00	4-19	—	—	—	—	8-06	I allmänhet god, men på sina ställen angripen af röta.	Nära god.	3-9	Medelmåttig.						
8	Kalmar län	7-82	6-07	7-69	5-97	5-93	6-54	6-20	6-31	—	7-13	4-46	—	7-70	På åtskilliga ställen angripen af röta.	Nära god (af sockerbeter god).	3-5	Fullt medelmåttig.						
9	Gotlands län	7-89	5-50	6-68	4-00	6-73	6-79	6-64	5-76	—	6-08	—	—	6-37	Delvis angripen af röta.	God, särskildt af sockerbeter.	—	—						
10	Blekinge län	9-45	6-25	7-67	5-20	6-94	6-21	6-14	6-89	—	6-52	6-00	—	6-23	Flerstädes angripen af röta.	Medelmåttig (äfvén af sockerbeter).	3-7	Medelmåttig.						
11	Kristianstads län	11-10	6-31	8-27	5-61	8-79	7-93	8-22	5-01	6-85	5-41	4-16	—	7-30	I allmänhet god, men delvis angripen af röta.	Fullt medelmåttig (äfvén af sockerbeter).	3-8	Medelmåttig.						
12	Malmöhus län	11-77	9-28	10-38	6-35	11-48	10-58	10-65	7-83	7-00	8-13	3-35	—	8-26	Någorlunda god.	Något öfver medelmåttan (äfvén af sockerbeter).	4-0	Medelmåttig.						
13	Hallands län	9-06	6-11	9-04	5-11	6-81	7-65	6-49	7-36	7-70	7-72	5-00	—	7-55	Flerstädes angripen af röta.	Fullt medelmåttig.	5-0	Medelmåttig.						
14	Göteborgs o. Bohus län	7-26	5-24	7-38	5-40	6-69	5-84	6-06	5-99	6-81	5-40	—	—	7-15	I alla distrikt mer eller mindre angripen af röta.	Medelmåttig.	3-1	Nära medelmåttig.						
15	Elfsborgs län	7-38	6-01	6-69	6-00	6-25	5-72	7-52	5-92	8-91	6-26	—	—	8-14	I vissa trakter angripen af röta.	Öfver medelmåttan.	3-5	Fullt medelmåttig.						
16	Skaraborgs län	6-84	5-09	5-97	4-10	6-37	5-58	5-37	5-17	3-50	5-92	—	—	7-04	God, ehuru på sina ställen angripen af röta.	Öfver medelmåttan.	3-3	Medelmåttig.						
17	Vermlands län	8-54	6-97	8-83	—	6-22	6-55	6-74	6-62	—	—	—	—	9-26	God, ehuru på vissa ställen angripen af röta.	Öfver medelmåttan.	—	Fullt medelmåttig.						
18	Örebro län	9-37	6-79	9-14	6-15	7-54	7-77	6-89	7-58	8-50	6-82	—	—	8-42	God, men på en del ställen angripen af röta.	Nära god.	2-0	Medelmåttig.						
19	Vestmanlands län	8-53	7-00	8-83	—	7-30	8-05	7-92	5-20	—	7-97	—	—	7-58	Till stor del angripen af röta.	Öfver medelmåttan.	3-0	Medelmåttig.						
20	Kopparbergs län	8-04	6-98	12-59	—	8-43	7-30	8-56	5-82	—	—	—	—	9-20	God, ehuru på en del ställen angripen af röta.	Öfver medelmåttan.	—	Öfver medelmåttan.						
21	Gefleborgs län	8-22	—	9-79	7-50	8-45	8-78	9-09	5-85	5-75	—	—	—	10-34	God, ehuru på några ställen angripen af röta.	Öfver medelmåttan.	2-0	Öfver medelmåttan.						
22	Vesternorrlands län	—	—	9-00	4-97	6-72	6-55	6-59	3-35	—	8-00	—	—	8-18	God, flerstädes utmärkt.	Öfver medelmåttan.	2-0	Medelmåttig.						
23	Jemtlands län	—	—	8-58	—	6-30	—	—	0-28	—	—	—	—	6-06	God, flerstädes utmärkt.	Nära medelmåttig.	—	—						
24	Vesterbottens län	—	—	7-27	2-23	5-49	2-41	5-53	3-50	—	—	—	—	8-16	God.	Fullt medelmåttig.	—	Medelmåttig.						
25	Norrbottnens län	—	—	11-35	—	5-24	—	—	—	—	—	—	—	8-22	Mestadels god.	Medelmåttig.	—	—						
	Hela riket år 1903	9-31	6-60	8-03	5-49	7-72	6-81	8-29	6-32	6-91	6-78	4-25	—	7-74	I Norrland god, i öfrigt mer eller mindre angripen af röta.	Fullt medelmåttig (af sockerbeter något öfver medelmåttan).	3-2	Fullt medelmåttig.						
	» » » 1902	7-99	5-02	7-69	4-85	6-83	6-60	7-93	1-81	5-54	3-31	4-06	—	6-84										
	» » » 1901	7-57	6-00	7-25	5-20	6-90	6-10	7-02	4-42	5-72	4-88	5-13	—	5-50										
	» » » 1900	9-49	6-78	8-54	5-65	7-69	7-39	9-10	6-75	6-36	7-04	5-43	—	8-28										
	» » » 1899	8-38	5-70	7-07	4-93	6-10	5-76	7-27	5-50	5-38	5-20	4-59	—	4-07										
	» » » 1898	8-69	6-36	7-09	5-12	7-69	7-61	8-61	5-57	6-88	6-44	4-95	—	4-63										

¹⁾ Korn-talen för Stockholms stad äro beräknade efter de för kringliggande länsmansdistrikt angifna talen.

rapporter om skörden år 1903.

19.		20.		21.		22.		23.		24.		25.	
Höskörden				Halmafkastningen.				Südestillgången.		Fodertillgången.		Bärgningsvädrets beskaffenhet.	
från odlad jord.		från naturlig äng.		Höstsådes-.		Vårsådes-.							
Öfver medelmåttan.	Öfver medelmåttan.	Nära god.		Öfverskott.		Öfverskott.		Gynnsamt för hö, mestadels ogynnsamt för säd, särskildt höstsäd.				1	
Nära god.	Öfver medelmåttan.	Mycket god.		Öfverskott.		Något öfverskott.		I allmänhet mindre gynnsamt, särskildt för höstsäd.				2	
God.	Fullt medelmåttig.	Nära god.	Något öfver medelmåttan.	Öfverskott, särskildt af höstsäd.		Tillräcklig.		I allmänhet gynnsamt utom för höstsäd.				3	
God.	Nära god.	Fullt medelmåttig.	Medelmåttig.	Öfverskott, särskildt af höstsäd.		Fullt tillräcklig.		Gynnsamt för hö och i allmänhet äfven för höstsäd; eljest mindre gynnsamt.				4	
Nära god.	Fullt medelmåttig.	Nära god.		Öfverskott.		Fullt tillräcklig.		I allmänhet gynnsamt utom för vårsäd.				5	
God.	Öfver medelmåttan.	Öfver medelmåttan.		Fullt tillräcklig.		Fullt tillräcklig.		I allmänhet gynnsamt.				6	
God.	Fullt medelmåttig.	Nära god.	Fullt medelmåttig.	Öfverskott.		Fullt tillräcklig.		Gynnsamt utom för en del vårsäd.				7	
Fullt medelmåttig.	Medelmåttig.	Fullt medelmåttig.		Öfverskott af korn; i öfrigt fullt tillräcklig.		Tillräcklig.		I allmänhet ogynnsamt.				8	
Nära god.	Öfver medelmåttan.	God.		Öfverskott.		Fullt tillräcklig.		Någorlunda gynnsamt utom för vårsäd och rotfrukter.				9	
Öfver medelmåttan.	Fullt medelmåttig.	Öfver medelmåttan.	Medelmåttig.	Öfverskott.		Tillräcklig.		I allmänhet mindre gynnsamt, särskildt för vårsäd.				10	
Fullt medelmåttig.	Öfver medelmåttan.	Fullt medelmåttig.	Medelmåttig.	Betydligt öfverskott.		Fullt tillräcklig.		Mycket ogynnsamt, för hö dock bättre.				11	
Fullt medelmåttig.	Fullt medelmåttig.	Fullt medelmåttig.	Medelmåttig.	Öfverskott.		Tillräcklig.		I allmänhet gynnsamt för hö och höstsäd; eljest mestadels ogynnsamt.				12	
Öfver medelmåttan.	Fullt medelmåttig.	Medelmåttig.		Tillräcklig.		Tillräcklig.		Gynnsamt för hö; eljest mindre gynnsamt, särskildt för vårsäd.				13	
Nära god.	Öfver medelmåttan.	Medelmåttig.		Tillräcklig.		Tillräcklig.		Mycket gynnsamt för hö, för säd mestadels ogynnsamt.				14	
Öfver medelmåttan.	Medelmåttig.	Medelmåttig.	Fullt medelmåttig.	Öfverskott.		Fullt tillräcklig.		I allmänhet någorlunda gynnsamt utom för rågen.				15	
Nära god.	Öfver medelmåttan.	Öfver medelmåttan.		Fullt tillräcklig.		Tillräcklig.		I allmänhet gynnsamt utom för en del höstsäd.				16	
God.	Öfver medelmåttan.	Nära god.	Öfver medelmåttan.	Öfverskott.		Öfverskott.		Mycket gynnsamt för hö, för säd i allmänhet mindre gynnsamt.				17	
God.	Öfver medelmåttan.	Nära riklig.		Öfverskott.		Öfverskott.		Gynnsamt för hö, för säd växlande.				18	
Fullt medelmåttig.	Fullt medelmåttig.	Öfver medelmåttan.		Af höstsåden ej tillräcklig, af vårsåden tillräcklig.		Tillräcklig.		Tämligen gynnsamt, men för vårsäd delvis mindre gynnsamt.				19	
Nära god.	Fullt medelmåttig.	Nära riklig.		Af höstsåden ej tillräcklig, af vårsåden fullt tillräcklig.		Något öfverskott.		Tämligen gynnsamt för hö, för säd mindre gynnsamt.				20	
Fullt medelmåttig.	Medelmåttig.	Nära god.		Ej fullt tillräcklig.		Tillräcklig.		Mindre gynnsamt.				21	
Något öfver medelmåttan.	Nära medelmåttig.	God.		Otillräcklig.		Ej fullt tillräcklig.		Ogynnsamt.				22	
Nära medelmåttig.	Under medelmåttan.	Fullt medelmåttig.		Otillräcklig.		I allmänhet otillräcklig.		Ogynnsamt, särskildt för hö.				23	
Nära medelmåttig.	Under medelmåttan.	Öfver medelmåttan.		Otillräcklig.		Otillräcklig.		Ogynnsamt.				24	
Öfver medelmåttan.	Fullt medelmåttig.	Öfver medelmåttan.	Fullt medelmåttig.	I allmänhet öfverskott utom i Norrland.		Fullt tillräcklig utom i öfre Norrland.		I det hela mindre gynnsamt.				25	

Tab. 2. Beräknad skörd af säd och potatis år 1903.

Län.	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Bo- hvete.	Raps.	Potatis.
	Höst.	Vår.	Höst.	Vår.									
	H e k t o l i t e r.												
Stockholms stad	—	1)	—	—	100	700	100	200	—	—	—	—	2,300
Stockholms län	131,100	5,100	383,200	400	126,000	752,100	240,000	80,300	4,500	35,300	—	—	1,048,100
Uppsala län	144,900	4,300	322,800	—	304,300	546,500	301,600	56,700	2,100	9,300	—	—	534,200
Södermanlands län	153,600	3,600	371,400	—	71,300	858,400	161,100	44,300	400	34,400	—	—	453,300
Östergötlands län	156,300	13,500	680,200	800	297,400	935,200	877,300	63,000	2) 600	52,000	—	—	1,118,500
Jönköpings län	6,700	4,200	405,600	26,900	56,900	1,413,600	15,000	3,700	—	1,400	—	—	1,201,900
Kronobergs län	200	900	282,800	18,500	179,700	964,800	3,100	600	—	grönf.	—	—	1,341,600
Kalmar län	64,500	15,900	646,400	9,100	247,600	1,003,500	18,200	18,300	—	8,900	100	—	1,204,100
Gotlands län	73,800	100	215,100	1)	295,600	51,100	33,500	5,100	—	100	—	—	388,000
Blekinge län	32,000	3,700	294,300	21,000	69,900	388,300	27,600	3,300	—	20,600	1)	—	1,035,000
Kristianstads län	123,700	2,300	683,800	26,600	324,800	1,036,600	455,200	13,500	1,200	8,800	800	—	2,137,500
Malmöhus län	564,100	32,500	818,200	2,800	1,399,400	1,749,500	1,304,200	30,600	800	18,700	100	—	1,818,500
Hallands län	42,700	17,800	458,400	10,500	77,700	1,137,100	67,100	3,600	12,500	6,000	200	—	740,400
Göteborgs och Bohus län	9,100	5,100	174,400	1,100	85,700	888,400	23,400	6,600	59,100	5,500	—	—	578,000
Elfsborgs län	11,400	16,100	424,900	17,600	18,700	2,119,600	17,100	7,400	800	3,800	—	—	1,550,500
Skaraborgs län	94,100	6,700	641,100	5,200	67,300	2,689,400	37,700	35,200	100	33,100	—	—	1,413,300
Vermlands län	9,100	800	548,200	—	16,800	1,559,900	3,600	6,700	—	grönf.	—	—	1,629,600
Örebro län	79,500	5,800	350,900	2,100	43,500	1,327,000	23,800	16,200	1,500	5,500	—	—	848,800
Vestmanlands län	109,800	1,100	318,400	—	57,900	1,073,000	126,600	24,800	—	9,100	—	—	482,800
Kopparbergs län	6,000	1,600	246,800	—	59,400	953,900	25,000	4,100	—	grönf.	—	—	787,900
Gefleborgs län	1,000	—	65,000	300	297,700	604,700	28,900	6,300	100	grönf.	—	—	858,600
Vesternorrlands län	—	—	32,300	700	376,600	130,500	11,900	500	—	500	—	—	728,100
Jemtlands län	—	—	18,600	—	166,500	grönf.	grönf.	600	—	—	—	—	180,200
Vesterbottens län	—	—	8,400	200	288,000	9,900	6,800	1)	—	—	—	—	370,700
Norrbottens län	—	—	14,500	—	234,800	grönf.	grönf.	—	—	—	—	—	305,700
Rikets skörd år 1903	1,813,600	141,100	8,405,700	143,800	5,163,600	22,193,700	3,808,800	431,600	83,700	253,000	1,200	—	22,757,600
» » » 1902	1,551,900	86,500	8,024,600	124,200	4,577,000	21,623,800	3,506,700	125,700	67,500	107,300	1,400	—	19,935,200
» » » 1901	1,414,900	103,900	7,659,800	129,800	4,710,700	20,076,500	3,044,700	323,300	69,300	193,700	2,000	—	16,306,100
» » » 1900	1,742,100	107,500	9,034,800	130,500	5,210,700	24,411,400	3,993,800	489,700	79,400	289,200	2,200	—	24,643,900
» » » 1899	1,473,800	87,400	7,443,300	110,800	4,119,900	18,923,100	3,121,000	405,800	68,200	204,500	1,900	—	11,955,400
» » » 1898	1,500,000	100,500	7,448,800	116,700	5,217,100	24,814,400	3,721,200	412,300	85,000	236,500	1,900	—	18,575,100
Medelskörd åren 1893—1902	1,479,700	95,400	7,828,800	113,500	4,893,000	21,967,300	3,330,400	437,100	71,300	229,100	2,100	3,400	18,653,100

Anm. Härjämte har af vicker i alla län och af åtskilliga andra sädeslag i flere län, synnerligast de norrländska, skördats grönfoder.

1) Skörd angifven, men enligt beräkning icke uppgående till 50 hl. och därför här utesluten. — 2) Ungefärlig uppskattning.